

Угорщина новітньої доби: суть політичних трансформацій

Микола Головатий,

доктор політичних наук, професор

Ткач Д. І. Сучасна Угорщина в контексті суспільних трансформацій: Монографія / Ін-т політ. і етнонац. дослідж. НАН України. – К.: МАУП, 2004. – 504 с.

Останнє десятиліття збагатило політологічну науку величезним, унікальним і важкоосягненим досвідом соціально-політичних трансформацій, які відбуваються в більшості країн посткомуністичного простору. Кожна з них пройшла унікальний шлях і напрацювала власний досвід модернізації на шляху від тоталітарних до демократичних політичних режимів і моделей життя. Цей досвід є надто специфічним і осягнути його можна лише за двох обставин: визначення спільного, аналогічного, а також неповторного, притаманного безпосередньо конкретній державі, соціуму.

З-поміж надто малої кількості політологічних праць у цьому плані помітною і майже винятковою є монографія Д. Ткача „Сучасна Угорщина в контексті суспільних трансформацій”. Глибокий знавець Угорщини, вчений-міжнародник, професійний дипломат, що майже десять років віддавав сили й талант становленню і зміцненню дружніх стосунків вже нових України і Угорської Республіки, Д. Ткач поставив і вдало зреалізував наукове завдання – аналіз суспільних трансформацій в Угорщині в останнє десятиріччя.

Тож маємо ґрунтовну політологічну роботу, в якій на великому науковому і фактологічному матеріалі здійснено багатофакторний аналіз суті, характеру, особливостей модернізації та сучасного процесу державотворення в сусідній країні. Основними питаннями, при цьому, на які читач зможе отримати ґрунтовну відповідь, є такі. В чому полягає специфіка угорського досвіду державотворення після розпаду колишнього так званого соціалістичного табору? Чому Угорська Республіка набагато „випередила” не лише Україну, але й усі європейські постсоціалістичні країни на шляху перебудови більшості сфер суспільного життя на засадах демократії та ринкових перетворень? Що можуть запозичити інші країни,

зокрема й Україна, з досвіду Угорщини?

Праця Д. Ткача є добрим зразком комплексного, логічного, конструктивного дослідження великої й цілісної політологічної проблеми. Автор детально і глибоко „анатомує” процес становлення нової політичної системи в Угорщині (формування нової системи влади, політичних структур, структур громадянського суспільства), нової економічної та принципово іншої внутрішньої і зовнішньої політики молодій Угорській Республіці. Вдалими є спроби порівняльного аналізу цих процесів з польським, російським, українським і т. д. досвідом у становленні державності. Зробити це автору вдалося за рахунок опрацювання великого об'єму літератури – праць провідних політологів, міжнародників, соціологів.

Автор доводить, що процес політичних трансформацій: а) ніколи не є легким, спрощеним і цілком вдалим; б) може бути результативним лише за умови вироблення чіткої його стратегії, послідовності дій найперш політичної еліти, лідерів держави, які вмiють залучати до здійснення накреслених планів найширші маси громадян.

Монографія Д. Ткача є зразком того, як слід методологічно вивірено, точно, об'єктивно підходити до аналізу історії посткомуністичних трансформацій у будь-якій окремо взятій країні, беручи до уваги не лише реальні результати цього процесу, але й історичну ментальність народу, закономірності становлення державності окремого етносу, особливості економічного господарювання, розвитку духовності тощо. При цьому, маючи великі суто людські симпатії до Угорщини, її народу, Д. Ткач зовсім не ідеалізує нинішню ситуацію в країні, як і не применшує поступу українського державотворення. Та все ж постійно наголошує на тому, що угорський досвід є вдалішим, результативнішим. Зокрема, підкреслює, що загальнонаціональні лідери, політична еліта Угорщини не просто були і є високими духом патріотами, але й будують свою діяльність на основі глибокої аналітики, використовуючи передові політичні технології, чітко визначають основні вектори національної внутрішньополітичної і зовнішньополітичної стратегії.

Завдяки науковій обґрунтованості, предметності аналізу, науковому фактаж, чіткості й логічності викладу матеріалу, напрацюванню висновків і рекомендацій монографія Д. Ткача є помітним вкладом в дослідження політичних трансформацій як Угорської Республіки зокрема, так і інших постсоціалістичних країн в цілому.